ತಲುಪಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಂತ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಹುಕಾಲ ಅವನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಸರಿಯಾದದ್ದು ಎಂದು ಕೇಶವನ ನಂಬಿಕೆ. ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿ, 'ಕಾವೇರಿಗೆ ಅಮ್ಮ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಕೊರತೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಕಾಡದಂತೆ ಬಾಣಂತನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು ಗೋಪಾಲಯ್ಯ. ಸಂತೃಪ್ತ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ ಕೇಶವ, ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನ ಮರಣದೊಂದಿಗೆ ಹಳೆಯ ಬದುಕಿನ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚೂಕಮ್ಮಿ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದ.

***

ಅಪ್ಪನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮರಣ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಂತಾಗಿತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಮಗಳ ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಈ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಮನೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಮಸ್ತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಸ್ವಂತ ಖುಷಿಯಿಂದ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಕೂತು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕಾವೇರಿ. ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮು, ತರಕಾರಿ ತರುವುದರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯವಹಾರದವರೆಗೆ ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿ ಇಟ್ಟರೆ ಎಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ, ಠೇವಣಿಯ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು ಯಾವಾಗ, ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿಡಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಲೆಕ್ಕ ಅವರ ಬೆರಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ. ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸುಮುಖವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೇಶವ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ತಾನು ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದುಡಿದು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ದಿನಾ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬ್ಯಾಗ್ ಹಿಡಿದು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಅಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಕಾವೇರಿಗೆ ತಮಾಷಿ. 'ಅವಳ ಉಡುಗೆ ಇವಳಿಗಿಟ್ಟು, ಇವಳ ತೊಡುಗೆ ಅವಳಿಗಿಟ್ಟು' ಎನ್ನುವಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಬರುವ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ದುಡ್ಡು ಅಲ್ಲಿ, ಈ ದುಡ್ಡು ಇಲ್ಲಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಗೋಪಾಲಯ್ಯನಿಗೆ ಖುಷಿ. ಇಂತಾದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಸಮೀಪದ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆಯ ಯಾವುದೋ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪಿನಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೋ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಖರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ದುಡ್ಡನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಒಂದನೇ ತಾರೀಖು ಮಗಳ ಕೈಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವವರೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೋಪಾಲಯ್ಯ 'ಹಿರಿಯ ನಾಗರೀಕರು' ಅನಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕೇಳದೆಯೇ ಲಭ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

'ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಡಿಪಾಸಿಟ್ ಇಟ್ರೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತೆ ಕಣೇ. ಜೊತೆಗೆ ಅರ್ಧ ಪರ್ಸೆಂಟು ಜಾಸ್ತಿ ಬಡ್ಡಿ ಬರುತ್ತೆ ಅಂದಿದ್ದ ಕೇಶವ.'

'ಅಪ್ಪನ ಕೈಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ರೆ ನಾಗರಹಾವನ್ನ ಕಾವಲಿಗೆ ಇಟ್ಟ ಹಾಗೆ. ನಯಾಪೈಸೆ ಆಚೀಚೆ ಆಗಲ್ಲ' ಸುಮ್ಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಳು ಕಾವೇರಿ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಳಿಯನ ದುಡ್ಡಿನ ಪಾರುಪತ್ಯ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಸ್ವಂತ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿದಾರರಾಗುವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಬೀಗಿದರು. ತನ್ನಿಂದಾಗಿ ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ಲಭಿಸಿ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಇರುವಿಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು. ಠೇವಣಿ ಅಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಮೊತ್ತದ್ದಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಗಂಟು. 'ಆ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಸೀನಿಯರ್ ಸಿಟಿಜನ್ಸ್‌ಗೆ ಅಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು…' ಎಂದು ಅವರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುವಾಗ ಕಾವೇರಿ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು,

'ಜಾಸ್ತಿ ಬಡ್ಡಿ ಬರುತ್ತೆ ಅಂತ ಎಲ್ಲೋ ಪ್ರೈವೇಟಲ್ಲಿ ಇಡ್ಬೇಡ ಅಪ್ಪಾ. ದಿನಾ ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ ಟೀವೀಲಿ ನೋಡ್ತೀಯಲ್ಲ…'

'ನನ್ನ ಅಷ್ಟು ದಡ್ಡ ಅಂದ್ಕಂಬೇಡ್ವೇ. ಸೇವಿಂಗ್ಸ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ನಿನ್ಹತ್ರಾನೇ ಇರುತ್ತಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕ ತೆಗಿ…' ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಗೋಪಾಲಯ್ಯ, 'ನನ್ನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಬರೋ ಅರ್ಧ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ನಂಗೇ ಅಲ್ವಾ?' ಮಗಳ ಹತ್ತಿರ ತಮಾಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

'ನಿಂಗೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ರೆ ತಗಾ. ಯಾರು ಬ್ಯಾಡಾಂತಾರೆ?' ಅಷ್ಟೇ ಸರಸವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಮುದ್ದಿನ ಮಗಳು.

***

ಗಂಡ ಆಫೀಸಿಗೆ, ಮಗ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಠೇವಣಿ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟುಗಳನ್ನು, ಪಾಸ್ ಬುಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾವೇರಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬೆವರತೊಡಗಿದಳು. 'ನನ್ನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಬರೋ ಅರ್ಧ ಪರ್ಸೆಂಟು ನಂಗೇ ಅಲ್ವಾ?' ಎಂದು ಅಪ್ಪ ತಮಾಷೆಗೆಂಬಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ವಾಸ್ತವರೂಪಕ್ಕಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಅನುಮಾನ ಕಾಡತೊಡಗಿ ಎದೆಬಡಿತ ಏರುಪೇರಾಯ್ತು. ಪರಿಶೋಧನೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಯ್ತು. ಕಳೆದ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ದುಡ್ಡನ್ನು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಠೇವಣಿ ನವೀಕರಣಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯ್ತು ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಹಣ? ಏನಿತ್ತು ಅಪ್ಪನ ಖರ್ಚು? ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರದಿಂದ ತಾವು ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ನಂಬಿಕೆಗೆ ದ್ರೋಹವಾದಂತಹ ತಳಮಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಕೇಶವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಅಸಮಾಧಾನ ಸೂಚಿಸುವವನಲ್ಲವಾದರೂ ಕಾವೇರಿಗೇ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿನ ಭಾವನೆ. ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯಾದರೂ ಉತ್ತರ ದಕ್ಕಿತು. ಅಪ್ಪ ಸತ್ತಾಗ ಯಾರ್ಯಾರೋ ಹೂಹಾರ ಹಿಡಿದು ಬಂದು ಅಂತಿಮ ನಮನ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ತರಕಾರಿ ಅಂಗಡಿಯವನು, ವರ್ಕ್‌ಶಾಪಿನವನು, ಬಾಡಿಗೆ ಕಾರು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು, ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನವನು, ಸಾಲು ಹಿಡಿದು ಬಂದವರನ್ನು ನೋಡಿ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿದ್ದಳು ಕಾವೇರಿ, ಅಪ್ಪನ ಜನಬಳಕೆಯ ತಾಕತ್ತು ನೋಡಿ. ಅದಕ್ಕೂ, ಇದಕ್ಕೂ ತಳಕು ಹಾಕಿಯೇ ಹಾಕಿತು ಮನಸ್ಸು. ಅಪ್ಪನಿಂದ ಉಪಕಾರ ಪಡೆದವರು ಗೌರವ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅಸಹಜವಲ್ಲ. ಪುಗಸಟ್ಟೆ ಯಾರಿಗೋ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವಷ್ಟು ಉದಾರಿ ಅಲ್ಲ ಅಪ್ಪ. ಪಕ್ಕಾ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥ ಎಂದು ಕಾವೇರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಪ್ಪನ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಜಾಲಾಡಿವಾಗ ಅವರ ಜೀವದ ಜೀವದಂತಿದ್ದ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿ ಕವರಿನೊಳಗೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಗದ ಕಾವೇರಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಒಂದೊಂದೇ ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರದ ಮುಂದೆ ನಮೂದಾಗಿದ್ದ ಹಣದ ಸಂಖ್ಯೆ. ಸಾಲ? ಸಾಲವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಬಡ್ಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರಾ ಅಪ್ಪ? ಒಂದೇ ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರದಿಂದ ಅವರು ಯಾರೆಂದು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದರೂ ದುಡ್ಡು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾದೀತೇ? ಈ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಎನ್ನುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕಾವೇರಿಗಿದೆ. ಮಗಳ ಹತ್ತಿರವೂ ಗುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡದೆ ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಿದರು ಅಪ್ಪ? ಹೇಳಿದರೆ ತಾನು ಖಂಡಿತಾ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಹಿಂಜರಿಕೆಯೇ? ಅಂಗಡಿ ಮುಚ್ಚಿದರೂ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಬುದ್ಧಿ ಬಿಡದ ಅಪ್ಪ ದುಡ್ಡಿಂದ ದುಡ್ಡನ್ನು ದುಡಿಯುವ ಜೂಜಾಟಕ್ಕಿಳಿದರೇ? ದುಡ್ಡು ಅನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೊಂದು ವ್ಯಸನವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತೇ? ಅದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ನ್ಯಾಯ. ತಮ್ಮಿಂದ ದಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಕೈ ಹಾಕುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ. ಅವರೇನಾದರೂ ಆಳದ ನೀರಿಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದರೆ ಇಳಿದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ಕೇಶವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಪರ್ಸೆಂಟು ಟ್ಯಾಕ್ಸು ಉಳಿತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಅವರ ತಲೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೇಶವನಿಗೆ ತಾನು ಮುಖ ತೋರಿಸುವ ಹಾಗಿತ್ತೇ?

ಈ ವಿಷಯ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೋ, ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೋ ಎನ್ನುವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹೊತ್ತು ಕೂತಳು ಕಾವೇರಿ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in